

Ryszard Groń

Spotkanie naukowe Sekcji Moralistów Polski

Wrocławski Przegląd Teologiczny 5/1, 141-143

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wschodniej. Na początku autor stwierdził, że w kulturowych transformacjach obecnej epoki specjalną rolę odgrywa rewolucja w dziedzinie przekazu informacji. Możliwości stworzone przez Internet mogą być porównane do przełomu w kulturze wywołanego przez przewrót Gutenberga. W trakcie wykładu bp Życiński próbował wyszczególnić nowe problemy, wobec których stanęły dzisiejsze katolickie ośrodki akademickie. Najpierw prelegent zauważył, że opinię publiczną tworzą dziś raczej mass media niż elity akademickie. Następnie stwierdził, że kryzys autorytetu na uniwersytecie jest często wynikiem faktu, że mentalność konformistyczna wielu profesorów, jak również i studentów, jest inspirowana więcej przez oklepane kulturowe frazesy, niż przez badania naukowe. Zwrócił także uwagę, że w obecnej nowej polskiej sytuacji wielu dawnych nauczycieli marksizmu jest teraz wielbicielami postmodernizmu w jego najbardziej naiwnych wersjach, wolnych od jakiejkolwiek intelektualnej i moralnej odpowiedzialności. Wykładowca wezwał także do solidnego, przede wszystkim jakościowego formowania nowych elit uniwersyteckich, do wierności ideałowi integralnego humanizmu (unikanie jednowymiarowych wizji człowieka) oraz otwartego dialogu nauki chrześcijańskiej ze współczesną kulturą.

Po powyższych wykładach miała miejsce dyskusja, w której zabrali głos: ks. prof. Jerzy Chmiel (PAT), ks. prof. Łukasz Kamykowski (dziedkan Wydziału Teologicznego PAT), bp Józef Życiński i prof. Michel Falise.

Po obradach przedpołudniowych uczestnicy sympozjum zostali zaproszeni na wspólny obiad do Wyższego Seminarium Księży Zmartwychwstańców. Po południu miała miejsce praca w dwóch zespołach roboczych (języka francuskiego i angielskiego), po czym nastąpiło podsumowanie pracy w zespołach. Sympozjum zakończono Mszą św. koncelebrowaną pod przewodnictwem kard. Franciszka Macharskiego w miejscowej kaplicy seminaryjnej.

Dzień ostatni krakowskiego spotkania członków Federacji FUCE był poświęcony zwiedzaniu Krakowa i Oświęcimia. Ogólnie należy stwierdzić, że konferencja w Krakowie była bardzo pożyteczna. Pozwoliła ona – być może po raz pierwszy w takim wymiarze – spotkać się ze sobą przedstawicielom ośrodków teologicznych Europy Zachodniej Środkowej i Wschodniej. Byłby to zatem także jakiś przyczynek do budowania jednej, wspólnej Europy.

ks. Ignacy Dec

SPOTKANIE NAUKOWE SEKCJI MORALISTÓW POLSKICH

W dniach 30 IV – 2 V 1997 w Zakopanem odbyło się spotkanie naukowe – sympozjum sekcji moralistów polskich, na które zjechało ponad 80 teologów moralistów z całej Polski. Papieski Fakultet Teologiczny we Wrocławiu reprezentowało trzech księży: Michał Chłopowiec, Tadeusz Reroń i Ryszard Groń. Sympozjum dotyczyło bardzo istotnego i podstawowego problemu w teologii moralnej, a mianowicie jej tożsamości i metodyki nauczania. Właściwym dniem roboczym był

1 maja, w którym można było wysłuchać pięciu wykładów monograficznych o charakterze bardziej teoretycznym. Ich treść dobrze oddają same tytuły. I tak, do południa wystąpili ze swoimi wykładami: ks. prof. dr hab. Wojciech Bołoz (CSsR) – *Teologia moralna a inne nauki teologiczne*, ks. prof. dr hab. Paweł Bortkiewicz (TCh) – *Teologia moralna a etyka*, ks. dr hab. Ireneusz Mroczkowski, *Teologia moralna a nauki o człowieku*. Po południu natomiast wystąpili: ks. prof. dr hab. Stanisław Olejnik – *Przedmiot wykładów teologii moralnej* i ks. prof. dr hab. Jan Kowalski – *Układ współczesnych podręczników teologii moralnej*.

Zgodnie z tytułami, wszyscy prelegenci naświetlili sytuację teologii moralnej w ich relacji do nauk pokrewnych i pomocniczych, wskazując na przedmiot teologii moralnej i układ podręcznikowy, który ma ułatwić jej wykład systematyczny. Każdy z wykładów był zarazem wstępem do późniejszej dyskusji.

Pierwszy z prelegentów, po wstępnym zdefiniowaniu teologii moralnej i jej umiejscowieniu wśród nauk teologicznych, skoncentrował się na trzech jej związkach: z teologią biblijną i patrystyką, dogmatyką oraz liturgiką.

Ks. Bortkiewicz cały swój wykład oparł na dorobku dwóch polskich pionierów metaetyki, K. Wojtyły i T. Stycznia, próbując wyjaśnić, na czym polegają wzajemne związki między teologią moralną i etyką filozoficzną. Najogólniej rzecz biorąc, relacje te sprowadzają się do dania przez etykę odpowiedzi filozoficznej na pytanie: Dlaczego czyn jest moralnie dobry? W ten sposób dyscyplina moralna jest uzależniona jednostronnie od etyki. Jednak teologia moralna jest odrębną nauką, który ma własny przedmiot i charakter uwarunkowany biblijnie, chrystocentrycznie, eklezjalnie i personalistycznie. Należy więc mówić o wzajemnej kooperacji obydwu nauk, jednak z zachowaniem ich odrębności.

Ks. prof. Mroczkowski przedstawił sytuację moralności postmodernistycznej opartej na antropologii filozoficznej indywidualistycznej. Cechami tej moralności są: liberalizm, subiektywizm, utylitaryzm i hedonizm. Wobec powyższego, teologia moralna stoi przed trudnym zadaniem stawienia czoła tym nurtom filozoficznym, opowiadając się stanowczo za jedną antropologią chrześcijańską, odpowiednią metodą, być może – idąc po linii kard. Wojtyły – fenomenologiczno-hermeneutycznej, jak to zauważył później jeden z dyskutantów. Ważne jest przy tym zachowanie obiektywności doświadczenia moralnego, choć uwarunkowanego konkretną sytuacją i celem działania.

W dyskusji ks. prof. dr hab. Janusz Nagórny dokonał istotnego rozróżnienia, które pomoże traktować moralną poważnie, a mianowicie, ma ona być najpierw dyscypliną naukową, która ma swój przedmiot i metody, następnie musi być nauką teologiczną, wskazując na jej związek z Objawieniem, wreszcie – jako taka – jest teologia moralna związana z naukami antropologicznymi. Cały więc problem polega na tym, aby wykazać jej naukowość, teologiczność i moralność.

Ks. Olejnik, wbrew tematowi wykładu, skupił się na omówieniu swojej 50-letniej pracy naukowej, pokazując jak powstawało dzieło jego życia, siedmiotomowy podręcznik teologii moralnej, jak na razie jedyny kompletny w języku polskim. Przy okazji, w dyskusji, wypłynęła sprawa powstawania nowego podręcznika teologii moralnej przygotowywanego przez sekcję moralną KUL-u.

Ostatni z prelegentów, ks. Jan Kowalski, zaprezentował układ współczesnych podręczników teologii moralnej w różnych strefach językowych: francuskiej, niemieckiej, włoskiej i polskiej. W dyskusji jeden z księży uzupełnił wypowiedź prelegenta dodając strefę angielską. Okazuje się, że nie sprawia trudności ustalenie układu materiału teologii moralnej fundamentalnej, gdyż z reguły omawia się tu stałe elementy: problematyka wstępna, czyn ludzki, prawo, sumienie, traktat o grzechu. Różnice zachodzą w teologii szczegółowej. Dyskusyjna jest kwestia kryterium podziału materiału: Dekalog (jest to propozycja *Veritatis Splendor*), wezwanie Boże i odpowiedź człowieka (S. Olejnik) itd. W każdym razie układ problematyki teologii moralnej szczegółowej zależy od przyjętej koncepcji, gdzie zawsze wyjdą kwestie sztucznie powiązane z ideą centralną. Być może nadchodzi czas zmierzchu podręczników, podsumował ks. Kowalski, więc całość nauczania moralnej będzie polegać na przedstawieniu jej podstawowych idei, a następnie sukcesywnym uzupełnianiu i pogłębianiu ich przez studium indywidualne.

W drugim dniu sympozjum (2 V) przewidziano trzy wykłady o charakterze wybitnie praktycznym, koncentrując się na celu i sposobie prowadzenia wykładu, seminarium i ćwiczeń z teologii moralnej.

Pierwszy prelegent, ks. prof. dr hab. Alojzy Marcol, w swym wykładzie pt. *Metoda prowadzenia wykładu*, słusznie zauważył, że w wykładzie materii należy opierać się na jednym obranym przez siebie podręczniku, uzupełniając go jednak sukcesywnie o nowe elementy, które pojawiają się na bieżąco. Nie należy czytać podręcznika. Sam wykład ubogacać przykładami z życia. Zakłada to oczywiście ciągłą formację intelektualną i osobiste zaangażowanie wykładowcy

Kolejny prelegent, ks. prof. dr hab. Paweł Góralczyk, w swoim wykładzie pt. *Seminarium naukowe: wymagania formalne i sposób prowadzenia* poruszył problematykę seminarium naukowego, którego sposób prowadzenia zależy od trzech celów, jakie chce się osiągnąć. Stąd może być seminarium ćwiczeniowe, referatowo-dyskusyjne i konsultacyjne, odnośnie do trzech celów: ćwiczenia uzupełniające wykład, przygotowanie referatu sprawdzającego umiejętność posługiwania się materiałem przeczytanym i sukcesywna konsultacja z profesorem w trakcie pisania pracy dyplomowej przez studenta (problematyka metodologiczna, plan pracy, bibliografia, poszczególne rozdziały pracy, wstęp i zakończenie).

Ostatnim referentem był ks. dr Krzysztof Jeżyna. W swym wykładzie pt. *Ćwiczenia z teologii moralnej: cel, zakres i sposób prowadzenia* przedstawił potrzebę ćwiczeń z teologii moralnej, ich cel (dopełniający – uzupełniający wykłady, metodologiczny lub ćwiczenia nad tekstami źródłowymi) i formę aktywnego udziału studentów, wreszcie wskazania metodyczne.

Na zakończenie sympozjum, po wstępnym ustaleniu następnego terminu przyszłorocznego spotkania moralistów, gościnnie wystąpił Słowak, Rene Balak, absolwent KUL-u, zapoznając z sytuacją teologii moralnej na Słowacji. Miejmy nadzieję, że kolejne sympozjum przyczyni się do efektywnej pracy i przybliżania problematyki moralnej na naszych uczelniach teologicznych.

ks. Ryszard Groń